

JỌN ONYEỌWỤMMIRI, ONYE NÁEBUTERE KRAIST ỤZỌ
Luk 1:1-25, 57-80; Matiu 3:1-12; 11:2-14; 14:1-12
IHEỌMỤMỤ 16 - Nke Ndị okenye

AMAOKWU IBUN’ISI: “Dozienụ ụzọ Onye-nwe-ayi, menu okporo-uzọ-Ya ka ha guzozie” (Matiu 3:3).

I Ọmụmụ nke Jọn Onyeọwụmmiri

1. Ndị mụrụ ya bụ, Zakarias na Elizabet, di na nwunye náatụ egwù Chineke. Luk 1:5, 6
2. Gebriel gbara àmà banyere ọmụmụ Jọn mgbe Zakarias naalụọlụ nime Ụlọkwuu Chineke, Luk 1:7-22
3. Ọmụmụ Jọn, amụma Zakarias na ụbọchị Jọn nime ọzara, Luk 1:57-80

II Mkwusa nke Jọn nime Ọzara

4. Isiokwu Ya: “Chègharianu; n’ihi na ala-eze elu-igwe di nso,” Matiu 3:1, 2
5. Emezuru amụma Aisaia nime ijéozị Jọn; na ụdị ndụ o biri, Matiu 3:3, 4; Aisaia 40:3; Luk 1:17; 2 Ndị Eze 1:8
6. Emere ka ndị mmehie chègharia, abaara ndị mpako mbá, ma kwusaa ijéozị nke Jisọs, Matiu 3:5-12

III Èzị àmà Jisọs Gbara Banyere Jọn

7. Ajujụ Jọn juru site n’ụlọmkpọrọ na ọzízà Jisọs, Matiu 11:2-6; 7:20; Jọn 5:36; 10:25; 14:11
8. Èzị àmà Jisọs gbara banyere Jọn dika onye náebutere Ya ụzọ idoziri Ya ụzọ, Matiu 11:7-10; Malakai 3:1; 4:5, 6; Luk 1:76, 77
9. Jọn, onye nnọchiteanya ndị amụma ahụ ndị gbaraàmà banyere Jisọs, Matiu 11:11-14; 17:12; Deuteronomi 18:15; Jọn 3:28, 29

IV Eze Herod Gbupuru Jọn Isi

10. Herod turu Jọn mkpọrọ n’ihi na o kwuruokwu megide ọlúlúnwunye ya nke náezighiezi, Matiu 14:3-5; Ọpupu 20:14; Levitikos 20:10, 21
11. Egbupuru Jọn isi n’ụbọchị ememe ncheta ọmụmụ Herod ime ka obi tọọ Herodias uto, Matiu 14:6-12
12. Egwù Herod na Jisọs bụ Jọn nke siworo n’onwu bilie, Matiu 14:1, 2

NKỌWA DỊ ICHEICHE

“N’etiti ndị ndinyom muru ọ digh onye biliworo nke ka Jọn Baptist uku.” Otú ọ dị ijéozị Jọn dī mkpụmkpụ. Ijéozị n’etiti ọra mmadụ adighi amalite n’okpuru Iwu, rue mgbe agbara iriaroato; ma ebe ọ bụ na Jọn jiri onwa isii tọọ Jisọs, ọ naekwusa rue náání onwa isii tutu Jisọs amalite ijéozị nke Ya. Jọn kwuru banyere Jisọs sị “Ya onwe-ya aghagh idi nába uba, ma aghaghm idi nála àlà”; ma tutu Jisọs agaa njem njéghari mbụ na Galili atụworị Jọn mkpọrọ nke mere na mgbe náadighi anya Herod bipuru ya isi.

Ọmụmụ ya (nke náabughị dika Iwu nke òkikè si dī kama o sitere n’ochichọ maobu ntuputa na mkpebi nke Onyenwe ike niile), omume na okwa ya, bụ ihe mmụọozị Gebriel buru ụzọ gbaaàmà banyere ha. Tutu nke a emee ọ dighi amụma maobu ijéozị nke mmụọozị enyeworo ndia ihe ra ka narị arọ anọ. Ma ugbu a, Jisọs Anyanwu nke Eziumume, naakwado ibia, ha ga ejikere kwa n’ihi na alaeze Chineke dī nso. Ma ebe agaje imu Kraist site na Nwaagboghọ náamaghị nwoke, ya mere ihe niile banyere ọbibia Ya aghaghị ibu ihe dī ebube.

Zakarias, nna Jọn bụ onye nchujà. Nne ya bụ Elizabet, site kwara n’agburu Eron. Ụlọ ha dī na Hebron, n’obodo ugwu, ebe otutu ndi nchujà biri (Luk 1:39; Joshua 21:11). Ha bụ di na nwunye eziumume, ndi ziriezi ma dī kwa nsọ n’omume ha, náanụ kwa oku n’obi n’olu niile nke okpukpé ha.

O juru Zakarias anya ma siere ya ike ikwere mkwuwaputa okwu nke mmụọozị ahụ. Ma apuru ime ihe niile n’ebe Chineke nọ, ọ dighi kwa ihe puru igbochi mgbe ekwuputara uche Ya. Agaesite náání n’okwu Chineke kwere na Chineke. Zakarias huru ahuhu onwa iteghete náekwughị okwu n’ihi otu ajuju: ma ndiozo, site n’ikwuokwu nke ekweghiekwe, atufuwo asusu nke otuto na inye ekele otutu onwa, maobu otutu arọ!

Amuru Jọn “n’ubochi Herod bu eze.” Nke a bu mbu n’akuko nke Israel, ebe onye Mbaozo naachị n’alaeze Juda. Eze ahụ naachị ugbu a bụ onye ochichi ndi Rom roputara. Juda atufuwo mkpanaaka ahụ (Jenesis 49:10), ma ha kwesiri inwe olileanya eze ahụ site na Betlehem, Onye gaachị ma zuo ndi Israel (Maika 5:1-4).

Jon gaabja “nime mo na ike” nke Elaija. O gaabu onye yiri onyeamuma ahụ n’omume nke ndụ ya, nke a bu eziokwu ma karịa nke ahụ o gaabja n’udị ike, ichiisi, na inuokụ n’obi ahụ banyere eziokwu ahụ dika Elaija, obuna itụ ndiisi mmehie ha n’anya. O yiri uwe akpukpo anụ maobu uwe naadighi bialibialị nke dika o bu ihe ejiri mara otutu ndi amuma (Zekaraia 13:4; 2 Ndi Eze 1:8). Nri ya bu igurube na mmanuani nke oha. Igurube bu ihe si n’agburu nke ogugu (maobu ukpala), agukwara ya n’ihe di ocha n’iwu Moses, anaekari kwa ya eme iheoriri (Levitikos 11:22).

Jon bjara dika onye naebutere Kraist uzọ naedoziri Ya uzọ; na dika otimkpu nke ihe gaje ibia, naekwusa ihe ahụ di oké mkpa nye mmadu niile. Otimkpu bu onye ahụ naewere ozi gaa n’okporozu niile na n’ubi niile ka otutu mmadu nuru olu ya. Ndi eze n’oge ahụ, mgbe ha no n’ije, naezipu otu ndi naburu ha uzọ, dika ndi natimkpu, na dika ndi nabu uzọ ime ka uzọ ghreoghe. Nke a bu nnoo ikpachapu anya di mkpa mgbe okporozu nke diri ora mmadu naadibeghi.

Mmuo Nso kuziri Jon ihe, naekpughere ya ozizi nke nzoputa mgbe o no n’ozara ahụ naani ya na Chineke; emesia ndi nuru olu ya matara na mberede na amamikpe Chineke aputawo ihe nye ha, ha wee choo uzọ mgbapu. O dighi onye o bua nyere Jon ijiozi a ma o bughị Chineke.

O bu uzọ gwa oké igwemmadu ahụ, naezi ha olu ha n’ebe ibe ha no. O gwara ha ka ha ghara ile anya ebere site n’aka Chineke ma o buru na ha emeso mmadu ibe ha n’uzo naekwesighi ekwesị. O nyere ndi onatu ndumodu banyere olu ha. Olu ahụ bu ihe ndi Ju kporosi. Ma Jon amaghi ya ikpe; o kwuru megide naani aluzighi ya aluzi. Otutu ugbu ka ndi onatu naanara n’aka umummadu otu govtment nyere ike, natinye uma ahụ n’akpa ha.

Emesia o duru ndiagha odu. Ha agaghi anara onye o bua ego n’ike, maobu bo onye o bua ebubo ugha iji nweta iruoma nke ndiisi ha.

Ndi Farisi na ndi Sadusi bjakwara ka a wuo ha mmiri. Ndi Farisi putara dika ndi naefe ofufe, ndi dikariri nso naasopuru kwa Chineke karia ndiozo. Ha di otutu n’etiti Ndi Ju. Eleghiana, na mmalite ha bu ndi di ocha di kwa nso, naenweta kwa aha ha site na ibi ndu nke ekwapuwo site n’ofufe emerumeru nke ndi obodo ha. Aha ahụ putara “Ndi kewapuru Iche,” ma ha esiwo n’onodu ahụ dapu, tufue Mmuo nke Chineke, ma wee naani udi nsopuru Chineke, dika anyi naagu na Matiu 15:9, “Ma ha nebirim isi ala n’efu, nezi ihe madu nyere n’iwu ka ha buru ozizi-ha.” Ha naebe iwu niile ahụ -- ma Mmuo nke idebe Iwu ahụ apuwo.

Ndi Sadusi ekwenyeghi na ndi mmuozu di ha ekweghi kwa na mbiliten’onwu nke ndi nwuruanwu. Ha di ka Ndiobjara ohuu nke ubochi taa.

Otu abuo ikpezu ndia bjara n’eziomume nke onweonye, ma o bughị dika ndi mmehie ha bu. Jon gwara ha ka ha bia n’ezi ncheghari: ma o turu ha mmehie ha n’anya, naado ha akananti banyere ikpe Chineke nke di nso.

Mkwusa ya luputara nnoo oké olu nke mere na ufodu mmadu chere na o bu Mesaia ahụ. Ihe niile edeputara banyere mkwusa ya ka achikotara onu n’okwu olenaole, ha niile gbasara ncheghari na ihe ahụ nke naesote ya bu mgbanwe nke mkpuruobi na ndu. O dighi ekwenyere ihejoo, o tufughị kwa oge ikwuokwu megide ihejoo niile. Herod matara na Jon buru nwoke di nso na onye ezio mume, n’ihi nke a o ji obiutu naa ya nti na mbu (Mak 6:20). Ma Herod luru nwunye nwanne ya nwoke, mgbe nwanne ya nwoke ka di ndu, site na nke a mee otu ihejoo kasi njo nke bu ikwaiko; ma n’ihi na Jon mara omume ahụ ikpe, Herod tinyere ya n’ulomkporo mesia bipu ya isi.

N’oge Jon no n’ulomkporo o nwere mmetuta nke obiabuo banyere Alaeze nke Kraist. Eleghiana o nwere ihe mgbagwoju anya nke nyere obi ya nsogbu. Dike ukwu a bu mmadu, n’ihi nke a o karighi kwa onwunwa, obiabuo, na idamba n’otu aka ahụ dika anyi di. O makwara, otu o puru isi merie ha. O jughị onyeozo ihe o chere kama o zipuru gawkuru Kraist, naaju naani otu ajuju nke gaegbo obiabuo ya niile: “Gi onwe-gi bu Onye nabia, ma-ebu na ayi nele anya onye di iche?”

Jon na ndi naesozu Kraist huru Alaeze Kraist dika nke uwa kama ibu nke imemmuo nime obi umummadu. Jisos gosiri ndi naesozu Jon ihe O naeme. O nwaputara ijiozi Ya n’otu uzọ ahụ anyi gaesi nwaputa onodu imemmuo nke onyeozo, dika i puru ihu, site na mkpuru Ya naabughị naani site n’ihe ekwuru na o bu. Olu di icheiche ahụ nke O naalu gosiri na O bu Okpara Chineke. O nweghi kwa onyeozo puru ime ha, maobu kwueokwu niile ahụ Jisos kwuru. O bu ezi Mesaia ahụ.

Ijiozi nke Jon mechiri oge nke Iwu. Jisos siri, mgbe O naekwu banyere ya, na o dibeghi mmadu nke ka ya ukwu nke biworo ndu, ma onye ahụ nke kachasi nta n’alaeze nke Eluigwe (oge ahụ ekwusara izuoke nke Ozoma ahụ), kariri Jon ukwu. Nke a aputaghi na anyi di nso karia Jon, maobu kwesi ntukwasiji n’ebe Chineke no karia ya. O putara na anyi naebi n’oge ihe ahụ putara ihe n’uzo kariri ukwu, na n’oge anyi puru

inata ngozi kariji ukwu n'aka Chineke. Otutu ndi biri n'oge Agba Ochie, bue kwa amuma banyere ubochi ndia niile, choro ka ha di ndu ugbu a wee naekiri ihe anyi naahu, ma ha enweghi ike.

Jon kariji ndi amuma ndiozo, n'ih na o nwere ohere puru iche i bu onye puru ikwusa obibia nke Jisos. Anyi puru ikwu na o bugh naani na Jisos biara, ma o nwuru n'ih mmehie niile anyi, bilie kwa ozu, wee rigoo iluzu atumatu nke mgbaputa; ya mere onodu anyi kariji nke Jon. Ma idi ukwu nke Jon abughi naani n'ih oge ahụ nke o biri na ya; kama o nagidere ihemgbu niile n'ih ozi nke Kraist, n'ih na Mmuo Chineke biri nime ya. O nwere ezi onunu oku ime ka amata Kraist, na ikwesị ntukwasịobi putara ihè na ike inaatụ mmadu mmehie n'anya, nke gosiputara ibu ezi ngwaolu ikwalite mgbanwe nke okpukpe n'etiti Ndi Ju.

Jisos siri na "site n'ubochi Jon Baptist rue ugbu a ana-eme kwa alaeze elu-igwe ihe ike." O naakowa na ndi naanata ngozi niile Chineke gaanata ya n'ih na ha kpebiri inata ha naagbanyeghi ihe o gaefu ha. Mgbe niile ha nacho ibami n'ime n'iji obi chupaja, naedozi obi ha maka mnwaputa ahụ anaachọ, rue mgbe o ghoru nke ha.

Anyi huru nime ihemumu anyi na ncheghari, nke eji ezi obi na nwute n'ih mmehie choo bu naani uzu onye mmehie gaeji biakute Chineke wee nata mgbaghara. Onyeiruabuo apughi inata ihe o bua n'aka Chineke rue mgbe o gaabiakute Chineke dika onye mmehie, narijo maka ebere. Uche nke Chineke megide mmehie nke ikwaiko bu ihe putaziri ihè n'ebe a. Ndi ufodu naatupu Okwu nke Chineke n'akuku banyere ozizi a di mkpa, ma o naeguzosi ike. O bu ihe ojoo ilu di maobu nwunye ma o buru na onye nke mbu di ndu; naagbanyeghi ihe o bua iwu obodo naekwu, o ka bu kwa ihe naezighiezi. Ikpe mara eze ahụ, Jon agaghi ekwenye. O jidere Okwu Chineke ma mgbe naadighi anya o bara n'Eluigwe ino ya na Chineke.

Anyi naebi nime ubochi di ebube, mgbe izuoke nke Ozioma putara ihè; ogbo anaenye Mmuo Nso ijikere Nwunye anaalu ohu nke Kraist. Anyi puru ino n'onuogugu ahụ ma nwee onodu nke ndinsu nke Agba Ochie na agaghi enwe, ma o buru na anyi, dika ha, gaeke Chineke n'idinsu na eziumume ubochi niile nke ndu anyi. Ma tukwasị kwa, anyi gaanata ihe ha naapughi inata: otitemanu ahụ nke eburu uzu nye mmadu otu nari na iri abuo ahụ ndi noro n'ubochi Pentikost – owuwummiri nke Mmuo Nso ahụ di ebube.

AJỤJỤ DỊ ICHEICHE

1. Gini bu okwa nna Jon Onyeowummiri naejide na Jerusalem?
2. Olee ebe ndi muru Jon bi?
3. Onye kwusara omumu Jon?
4. Olee kwa oge ozu onyeozu a wetaara ndiozo ozi nke oké onu?
5. Olee ebe Jon siri nata ike ikwusa Ozioma ahụ?
6. Olee ebe ndiozi Chineke n'ubochi taa si anata ike ikwusa Ozioma?
7. Gini bu isiokwu nke mkwusa Jon?
8. Jon o kwenyere na o di mma ka eweda eziokwu nke nta ka mmadu nwee ike izoputa ndu ya?
9. Onye turu Jon mkporo, n'ih gini kwa?
10. Gini ka Jisos kwuru igwa anyi banyere idjukwu nke onye nke Chineke?